6.11 Naar goede gezondheid in een veranderend klimaat

Naar goede gezondheid in een veranderend klimaat *Dit kennisproject richt zich op het kwantitatief onderbouwen en optimaliseren van klimaatadaptatiemaat-regelen die bijdragen aan fysieke en mentale gezondheidswinst op Bonaire met aandacht voor preventie, kosteneffectiviteit en samenhang met andere drukfactoren zoals voeding, beweging en bestaanszekerheid.*	
Nummer	11
Programma	Wijken en Gezondheid
Context of thematiek	Klimaatverandering vormt een groeiende bedreiging voor de gezondheid op Bonaire. Verwachte effecten zoals hogere temperaturen, droogte, zeespiegelstijging en extreme weersomstandigheden beïnvloeden zowel fysieke als mentale gezondheid. Dit kan leiden tot meer vector-gebonden ziekten (dengue, chikungunya), verergering van chronische aandoeningen, hitte-gerelateerde stress, voedselonzekerheid en psychosociale problemen. Deze risico's komen bovenop bestaande uitdagingen zoals obesitas, diabetes en een kwetsbare zorginfrastructuur. Gezondheid wordt echter door meer bepaald dan klimaateffecten alleen. Klimaatadaptatie moet daarom integraal worden afgewogen met andere maatregelen voor maximale gezondheidswinst. Voorbereiding en preventie zijn cruciaal, waarbij maatregelen die meerdere doelen dienen – zoals waterbeheer dat zowel overstromingsrisico's als ziekteverspreiding beperkt of bouwmethodieken die zowel duurzaam als hittebestendig zijn – extra waardevol zijn. Door nu te investeren in adaptatie kan Bonaire niet alleen de gevolgen van klimaatverandering beperken, maar ook de veerkracht en het welzijn van de bevolking versterken.
Indicatoren	• # voorkomen van vector-gebonden ziekten • # voorkomen van hitte gerelateerde aandoeningen • # beleidsplannen waarin zowel gezondheid als klimaatverandering (naast andere aspecten) geïntegreerd zijn. • # toegankelijke koele plekken, hittebestendige woningen en groene wijken • # betrouwbare data over mentale gezondheid en kwetsbare groepen • …
Kennisdoel	• Ontwikkelen methodiek om kennis over klimaateffecten te vertalen naar concrete, effectieve adaptatiemaatregelen die gezondheidswinst opleveren. • Identificeren van randvoorwaarden voor een robuuste en inclusieve uitvoering van maatregelen, inclusief besturing ("governance"), financiering en betrokkenheid van lokale gemeenschappen. • Opstellen indicatoren en monitoringssystemen om de effectiviteit van klimaatmaatregelen op zowel gezondheid als andere maatschappelijke doelen te volgen. • Creëren van handvaten voor effectieve klimaatadaptatiemaatregelen ter preventie van klimaatgerelateerde gezondheidsrisico's in beleid. • Bewustwording over de impact van klimaatverandering op gezondheid en maatregelen die burgers zelf op kunnen pakken, bijvoorbeeld middels educatieprogramma's. • …
Beschikbare kennis	• Impacts of Climate Change on Public Health on Bonaire (IVM, 2022) • Rapportage Volksgezondheid Bonaire 2019–2022, Nota Lokaal Gezondheids-beleid 2024-2027 en Rapportage "Gezonder Leven op Bonaire" (2025) • Lopende programma's zoals voor bestrijding infectieziektes en Health in all Policies (GGD) en voor ontwikkeling/verbetering hitteplan (GGD/KNMI) • PAHO/WHO Caribisch Actieplan Klimaat & Gezondheid (2025) • Lopend onderzoek RIVM naar milieuvervuiling en gezondheid
Kennisleemte	• Hoe vertalen we bekende klimaateffecten (hitte, veranderende luchtkwaliteit, etc.) naar concrete, effectieve adaptatiemaatregelen die gezondheidswinst opleveren en hoe kunnen we die monitoren?

	• Op welke manier kunnen klimaatadaptatiemaatregelen worden geïntegreerd met andere opgaven zoals armoedebestrijding, voeding en leefstijl? • Welke lokale data en trendinformatie zijn nodig om de relatie tussen klimaateffecten en gezondheid op Bonaire beter te begrijpen? • Wanneer wordt hitte ondraaglijke en welke consequenties en maatregelen horen daarbij, specifiek voor kwetsbare groepen? • Wat is er voor nodig/wat kunnen we leren uit het verleden om leefbare woon-omstandigheden te creëren, beter isolerende bouwmaterialen en technieken in te zetten, passend in de context van Bonaire en bijdragend aan welzijn? • Wat is er voor nodig om in de context van Bonaire een gezonde leefomgeving te creëren, die tevens uitnodigt tot ontmoeten? • …
Beoogde resultaten	• Praktische besliskaders en methodieken om klimaateffecten te vertalen naar prioritaire adaptatiemaatregelen met gezondheidswinst. • Integrale strategieën en voorbeeldprojecten waarin klimaatadaptatie gecombineerd wordt met armoedebestrijding, voeding en leefstijlverbetering. • Actuele, lokaal verankerde datasets en trendanalyses over gezondheid en klimaateffecten, inclusief een structureel monitoringsplan. • Concrete plannen voor veerkrachtige infrastructuur en governance inclusief scenario’s voor zorgcontinuïteit en noodvoorzieningen bij extreme weersomstandigheden. • In beleid geïntegreerde bouwmethodieken die bijdragen aan welzijn in een toekomstig klimaat. • …
Verwachte impact	• Minder (preventie van) ziektelast door hitte, vectorziekten en chronische aandoeningen; verbeterde mentale veerkracht. • Integratie van klimaatadaptatie met armoedebestrijding en voeding zorgt voor minder gezondheidsverschillen. • Zorg- en basisinfrastructuur blijft functioneren tijdens extreme weersomstandigheden, waardoor continuïteit van zorg en basisvoorzieningen gewaarborgd is. • Gemeenschappen en instellingen beschikken over kennis, tools en governance om adaptatie en gezondheid duurzaam te combineren. • Minder kosten door klimaatgerelateerde gezondheidsproblemen en hogere productiviteit door een gezondere bevolking. • …
Kritische succesfactoren of randvoorwaarden	• Lokale betrokkenheid en co-creatie (incl. burgerparticipatie) • Beschikbaarheid en kwaliteit van data • Intersectorale samenwerking • Financiering en capaciteit • Communicatie en draagvlak • Bestuurlijke draagkracht
Indicatief budget	0,5-1 miljoen €, aansluitend bij en voortbouwend op lopende programma’s
Indicatieve doorlooptijd	3-5 jaar, aansluitend bij en voortbouwend op lopende programma’s